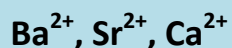

REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONÓW GRUPY II

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE WYKONYWANIA REAKCJI CHARAKTERYSTYCZNYCH

1. Wszystkie reakcje charakterystyczne, chyba że podano inaczej, należy wykonywać w następujący sposób:

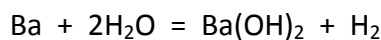
- pobieramy ok. 5 kropli roztworu wodnego danego kationu,
- dodajemy ok. $0,5 \text{ cm}^3$ wody destylowanej,
- dodajemy ok. $0,5 \text{ cm}^3$ roztworu odczynnika chemicznego, z którym wykonujemy reakcję.

2. Jeżeli badamy roztwarzanie wytrąconego osadu to postępujemy następująco:

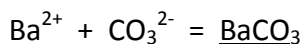
- wytrącony osad przemywamy dwukrotnie 1 cm^3 wody destylowanej,
- zawartość próbki, każdorazowo, zostawiamy na kilka minut w statywie aby osad opadł na dno próbki,
- roztwór nad osadem zlewamy ostrożnie do drugiej czystej próbki,
- do tak przemytego osadu dodajemy odczynnik, za pomocą którego roztwarzamy osad.

I. BAR, Ba

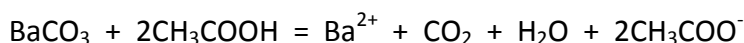
Bar jest srebrzystobiałym metalem, leżącym po lewej stronie wodoru w szeregu napięciowym metali. Reaguje z wodą w temperaturze pokojowej z wydzieleniem wodoru:

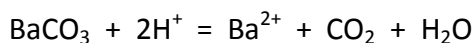
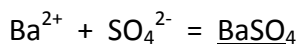
$\text{Ba}(\text{OH})_2$ rozpuszcza się również częściowo w wodzie.

REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONU Ba^{2+} 1. Reakcja kationu Ba^{2+} z $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$

1.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w roztworze CH_3COOH

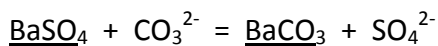

1.2. Roztworzenie wytrąconego osadu w HCl

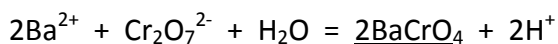
2. Reakcja kationu Ba^{2+} z rozcieńczonym H_2SO_4

Siarczan(VI) baru nie rozтворя się w rozcieńczonych kwasach mineralnych (HCl, HNO_3)

2.1. Przeprowadzenie wytrąconego BaSO_4 w BaCO_3

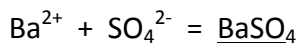
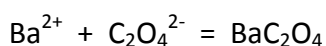

Wykonanie: Wytrącony osad BaSO_4 przemyć dwukrotnie wodą destylowaną przez dekantację. Do tak przemytego osadu w probówce szklanej dodać ok. 1 cm^3 wody destylowanej a następnie łyżeczkę stałego Na_2CO_3 , wymieszać i ogrzewać w łaźni wodnej ok. 10 minut. Probówkę zawierającą otrzymany osad BaCO_3 ostudzić, zdekantować roztwór nad osadu, a osad przemyć dwukrotnie 1 cm^3 wody destylowanej. Do osadu dodać ok. $0,5 \text{ cm}^3$ 2 M HCl (patrz pkt. 1.2)

3. Reakcja kationu Ba^{2+} z $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$

Po wykonaniu reakcji charakterystycznej w wersji standardowej należy zaobserwować ilość wytrąconego osadu, a następnie dodać do próbki kilka kropli 0,5 M CH_3COONa .

3.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w kwasie octowym

4. Reakcja kationu Ba^{2+} z wodą gipsową (nasycony roztwór CaSO_4)5. Reakcja kationu Ba^{2+} ze szczawianami

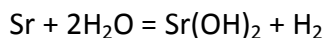
Szczawian baru rozтворя się w rozcieńczonych kwasach mineralnych a nawet w 6 M kwasie octowym (w przeciwieństwie do szczawianu wapnia).

6. Barwienie płomienia przez związki baru

Wykonanie: drucik platynowy zanurzyć w stężonym kwasie solnym a następnie wprowadzić do utleniającej strefy płomienia palnika gazowego (zewnątrzni niebieski stożek). Czynność tę powtórzyć. Tak oczyszczony drucik platynowy zanurzyć w roztworze związku baru (sole chlorkowe, bez rozcieńczania) i wprowadzić do utleniającej części płomienia palnika gazowego.

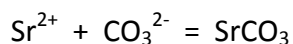
II. STRONT, Sr

Stront jest srebrzystobiałym metalem roztwarzającym się w kwasach mineralnych i w wodzie z wydzieleniem wodoru:

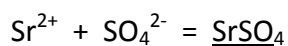
REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONU Sr^{2+}

1. Reakcja kationu Sr^{2+} z $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$

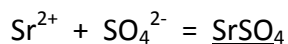
Węglan strontu, podobnie jak węglan wapnia roztwarza się w kwasach mineralnych oraz w kwasie octowym. Natomiast w wodzie rozpuszcza się trudniej niż BaCO_3 .

2. Reakcja kationu Sr^{2+} z rozcieńczonym H_2SO_4

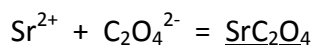

Siarczan(VI) strontu jest łatwiej rozpuszczalny w wodzie niż siarczan(VI) baru.

3. Reakcja kationu Sr^{2+} z wodą gipsową

4. Reakcja kationu Sr^{2+} ze szczawianami

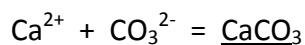
Szczawian strontu jest trudniej rozpuszczalny w wodzie niż szczawian baru.

5. Barwienie płomienia przez związki strontu

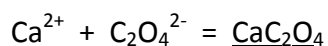
Wykonanie: drucik platynowy zanurzyć w stężonym kwasie solnym a następnie wprowadzić do utleniającej strefy płomienia palnika gazowego (zewnątrzny niebieski stożek). Czynność tę powtórzyć. Tak oczyszczony drucik platynowy zanurzyć w roztworze związku strontu (lotna sól) i wprowadzić do utleniającej części płomienia palnika gazowego.

III. WAPŃ, Ca

Wapń reaguje z kwasami i z wodą analogicznie jak bar i stront.

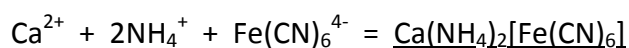
REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONU Ca^{2+} 1. Reakcja kationu Ca^{2+} z $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$

Węglan wapnia jest najtrudniej rozpuszczalnym w wodzie węglanem berylowca.

2. Reakcja kationu Ca^{2+} z $(\text{NH}_4)_2\text{C}_2\text{O}_4$

Szczawian wapnia jest najtrudniej rozpuszczalnym w wodzie szczawianem berylowca.

2.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w CH_3COOH

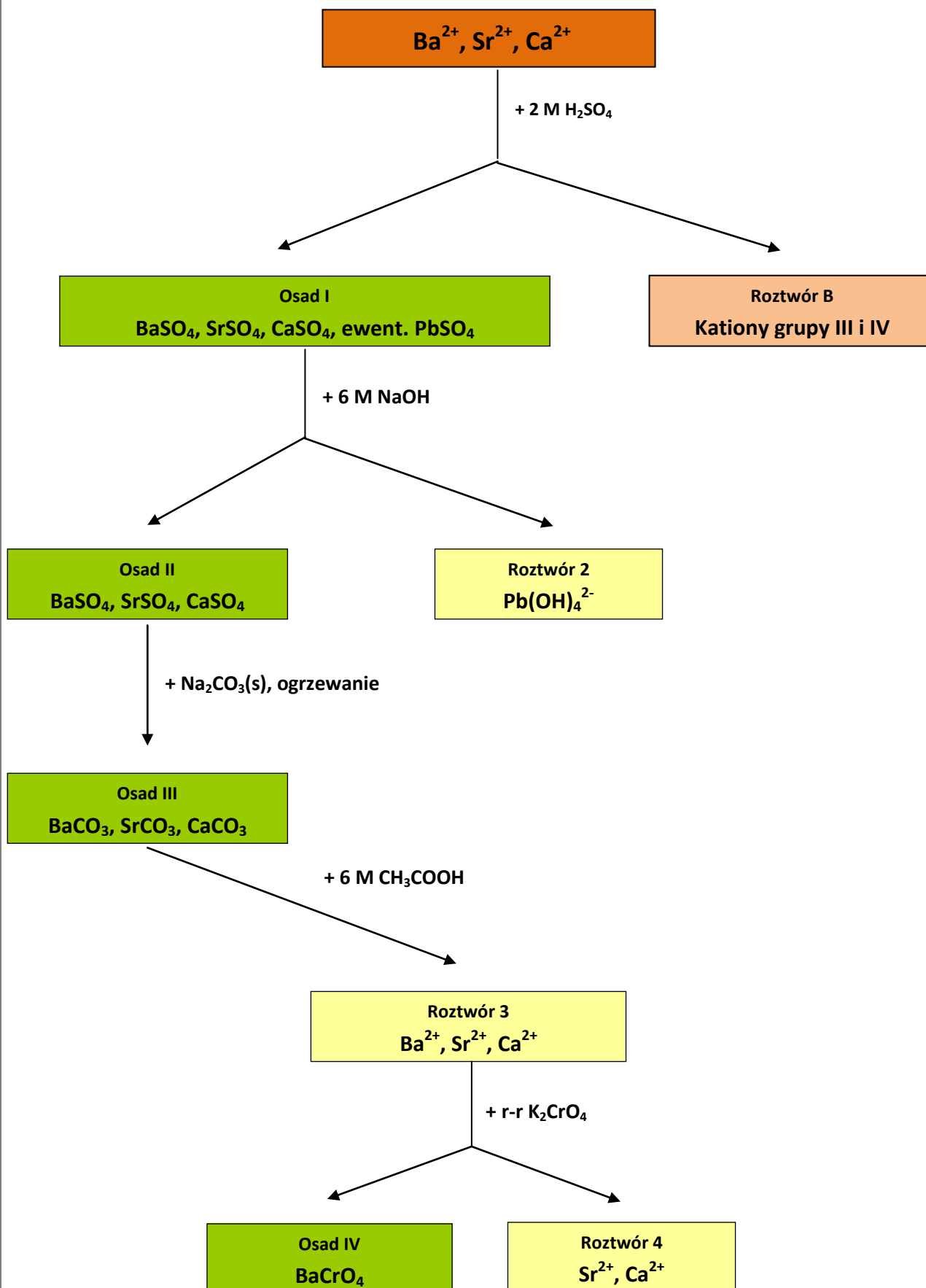
3. Reakcja kationu Ca^{2+} z $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6]$

Wykonanie: do probówki szklanej wprowadzić kilka kropli roztworu CaCl_2 , ok. $0,5 \text{ cm}^3$ wody destylowanej, kilka kropli 3 M NH_4Cl i podobną ilość heksacyjanożelazianu(II) potasu, $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6]$. Probówkę z zawartością ogrzewać w łaźni wodnej.

4. Barwienie płomienia przez związki wapnia

Wykonanie: drucik platynowy zanurzyć w stężonym kwasie solnym a następnie wprowadzić do utleniającej strefy płomienia palnika gazowego (zewnątrzny niebieski stożek). Czynność tę powtórzyć. Tak oczyszczony drucik platynowy zanurzyć w roztworze związku wapnia (lotna sól) i wprowadzić do utleniającej części płomienia palnika gazowego.

ANALIZA SYSTEMATYCZNA KATIONÓW GRUPY II: Ba^{2+} , Sr^{2+} , Ca^{2+}

Do 1 cm³ roztworu zawierającego **kationy II grupy** (roztwór A po oddzieleniu kationów I grupy) dodać 10 kropel 2 M H₂SO₄ i odparować prawie do sucha w parownicze porcelanowej (w celu usunięcia HCl). Odparowanie należy prowadzić na płytce metalowej, na małym płomieniu palnika pod wyciągiem. Do pozostałości, po ostygnięciu, dodać 5 cm³ wody destylowanej i przenieść do probówki wirówkowej. Parowniczkę przemyć niewielką ilością 2 M H₂SO₄ i zawartość dołączyć do probówki wirówkowej i odwirować.

Na początku należy sprawdzić, czy wytrącony **osad I** zawiera PbSO₄. W tym celu do osadu I dodać 1-2 cm³ 6 M NaOH, dokładnie mieszając bagietką i odwirować. Roztwór znad osadu zlać do drugiej probówki i po zakwaszeniu kwasem octowym sprawdzić obecność jonów Pb²⁺ przez dodanie roztworu K₂CrO₄. Wytrącenie się żółtego osadu PbCrO₄ świadczy o obecności jonów Pb²⁺. Jeżeli stwierdzono obecność jonów Pb²⁺, osad I, zawierający siarczan(VI) kationów grupy II ponownie przemyć 5 cm³ 6 M NaOH, odwirować a roztwór znad osadu wylać do zbiornika na metale ciężkie.

Osad II, zawierający CaSO₄, BaSO₄ i SrSO₄ przemyć niewielką objętością (1-3 cm³) 2 M H₂SO₄ i po oddzieleniu roztworu (odwirowanie) przeprowadzić w węglany. W tym celu do osadu siarczanów(VI) berylowców w probówce szklanej (osad II) dodać 5 cm³ wody destylowanej oraz 2-3 łyżeczki stałego Na₂CO₃ i ogrzewać we wrzącej łaźni wodnej przez 10 minut, często mieszając bagietką. Po schłodzeniu zawartość probówki przenieść do probówki wirówkowej i odwirować. Roztwór po odwirowaniu wylać do pojemnika na metale ciężkie.

Opisaną procedurę powtórzyć co najmniej jednokrotnie w celu całkowitego przeprowadzenia siarczanów(VI) w węglany.

Osad III rozpuścić w 6 M CH₃COOH, a otrzymany roztwór poddać analizie w celu wykrycia kationów grupy II.

Do **osadu IV**, BaCrO₄, dodać w nadmiarze 3 M NaOH w celu usunięcia pozostałości PbCrO₄ a po odwirowaniu i przemyciu rozpuścić w 3 M HCl i wykonać reakcje z kwasem siarkowym(VI) i barwienie płomienia palnika w celu wykrycia obecności jonów Ba²⁺.

Do **roztworu 4** zawierającego kationy Ca²⁺ i Sr²⁺ dodać kilka kropli 3 M NH₄Cl i 8–10 kropli K₄[Fe(CN)₆]. Wytrącenie się białego osadu (po ogrzewaniu w łaźni wodnej przez około 5 minut) świadczy o obecności jonów Ca²⁺. Po odwirowaniu wytrąconego osadu dodać do roztworu 1 cm³ 0,5 M (NH₄)₂SO₄. Wytrącenie się białego, krystalicznego osadu (najczęściej po pewnym czasie) świadczy o obecności jonów Sr²⁺. Wytrącony biały osad SrSO₄ można przemyć wodą destylowaną, zwilżyć stężonym HCl i zbadać zabarwienie płomienia palnika.